

מראי מקומות - תענית

כו:

דס"ל דהו' ברכות הנוספות היו כתפלה בפנ"ע, דא"כ, לכאו' הי' צריך לישא כפים פעם רביעית.

ו. והאידינא מ"ט פרסי כהני ידייהו במנחתא דתעניתא וכו'

כ' הר"ן (ט. מדפי הר"ף) בשם הראשונים, דמאי דאמרי' דנושאים כפיהם במנחה דתענית, זהו רק בתענית דלא אמרי' נעילה, דאז מתפללין מנחה סמוך לשקיעה, ואינו דומה למנחה של כל השנה, וא"כ לא אתי לאחלופי ונושאים כפיהם. אבל היכא דמתפללין נעילה, דאז מתפללין מנחה מבעו"י, א"כ דומה למנחה דכל השנה, ואין נושאים כפיהם. אבל הביא דהרמב"ן חולק ע"ז וס"ל דאפי' בתעניות שיש בהם נעילה נושאים כפיהם במנחה. וע' שו"ע (או"ח קכ"ט, א') דקיי"ל כהר"ן, ולכן אין נושאים כפים ביו"כ במנחה, כדאי' בסי' תרכ"ב [ומאי דאמרי' אלקינו ואלקי אבותינו במנחה ביו"כ, אע"פ שאין הכהנים נושאים כפיהם, ביאר הרמ"א בסי' קכ"ט דהוא משום דביו"כ אם עולה אין מורידין אותו, ממילא ראוי לברכת כהנים].

וע"ע בחזון איש (או"ח כ'), שכ' להסתפק, היכא שאנו מתפללין מנחה בתענית בעוד היום גדול, האם מ"מ נושאים כפים, כיון דכך נהגו רבותינו, אע"פ שלא שייך הטעם, או אפשר דלא הוקבע הדבר אלא כשמתפללים סמוך לשקיעה דהחמה. עוד כ' להסתפק, מה הדין אף בסמוך לשקיעה והוא לעולם מתפלל סמוך לשקיעה, דבכה"ג אין כאן היכר. ועוד יש לעי' להיפוך, לדידן דמקדימין להתפלל מנחה בתענית צבור קודם שאנו מתפללין כל השנה, היפך מהמנהג בזמן הגמ', אפשר דזה ג"כ חשיב היכר, ע"ש עוד מש"כ בזה, וסיים בצ"ע.

ז. שכור אסור בנשיאת כפים

ע' בריטב"א דכ' שהאיסור הוא אפי' בפחות מרביעית, וכמו כהן העומד לשרת. וע' בהגהות הכור לזהב שם, שתמה ע"ז מנ"ל כן להריטב"א, וע"ש מה שצייד להגיה בדברי הריטב"א דאין האיסור לישא כפיו אלא ברביעית, ע"ש מה שמפלפל בזה.

א. והעמיד צלם בהיכל

פרש"י, שהעמידו מנשה. וע' בגבורת ארי שהביא דבירושלמי אי' מח' בזה, י"א דהיינו הצלם שהעמיד מנשה, וי"א דהיינו צלם שהעמיד אפוסטמוס. והק' הגבו"א, אם של מנשה הוא, א"כ הו"ל לאוקמי' אחר שבירת הלוחות מיד, קודם שאר הג', דאז יהי' על סדר זמנן. וציידד לומר דהתנא בא למנותם על סדר חומרתן, מהקל יותר לחמור יותר, א"נ דמונה אותם לפי שעות היום שנעשו, דשבירת הלוחות הי' בשעות היום קודם הבקעת העיר, וכו'.

ב. משנכנס אב ממעטין בשמחה

כ' המג"א (תקנ"א, א') דהיינו שאין ששים כלל, וכ' כן ע"פ מש"כ תוס' במגילה (ה:) לענין תענית ציבור, וע' בפמ"ג (א"א שם) מש"כ לדייק כן מדברי השו"ע שם.

ג. ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין, לא יאכל בשר ולא ישתה יין

כ' הריטב"א שיש מקומות שנהגו שלא לאכול בשר מר"ח ועד התענית, וסמכו על הגמ' בחגיגה (ח.) דאין שמחה אלא בבשר, ולפיכך ממעטים בשמחה. וע' בט"ז (או"ח תקנ"א, י') על מש"כ השו"ע שם ב' דעות במנהג שלא לאכול בשר, אם בשבוע שחל בו או מר"ח עד התענית, דתלוי במח' תנאים אם האיסור כיבוס הוא בשבוע שחל בו או גם מר"ח, והביא שהמהרש"ל הי' קורא תגר על מי שנהג להחמיר מר"ח, דהא קיי"ל כר"מ דאין האיסור כיבוס אלא בשבוע שחל בו. והט"ז כ' לחלוק עליו, אולם סיים דהמחמיר לא יאמר שעושה כן משום דנוהג כרשב"ג, דהא לא קיי"ל כוותי', אלא יחמיר לעצמו דרך לפנים משורת הדין.

ד. וביום שמחת לבו, זה בנין בהמ"ק

פי' הרע"ב, דנתחנך ביו"כ. וכ' המהרש"א דאינו יודע חנוכו של בהמ"ק שהוא ביו"כ, ולכן פי' דביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק קאי אט"ו באב, שטעמי שמחתו אמרי' בגמ' תלוין בבנין המקדש.

ה. כל זמן שמתפללין

ע' ר"ן (ט. מדפי הר"ף) דכ' להביא ראי' מכאן דלא כשי' הבעה"מ